TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2016. gada 21. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — EEK un Turcijas asociācijas līgums — Lēmums Nr. 1/80 — 7. panta pirmā daļa — Dalībvalsts legālajam darba tirgum piederoša Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes locekļu uzturēšanās tiesības — Nosacījumi — Nepieciešamības, lai Turcijas izcelsmes darba ņēmējs piederētu legālajam darba tirgum pirmo trīs ģimenes locekļu uzturēšanās gadu laikā, neesamība

Apvienotās lietas C-508/15 un C-509/15

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2015. gada 9. jūlijā un kas Tiesā reģistrēti 2015. gada 24. septembrī, tiesvedībās

Sidika Ucar (C-508/15),

Recep Kilic (C-509/15)

pret

Land Berlin .

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*]

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *S. Ucar* vārdā – *P. Meyer*, *C. Rosenkranz* un *M. Wilken*, *Rechtsanwälte*,

— *Land Berlin* vārdā – *M. Wehner*, pārstāvis,

— Eiropas Komisijas vārdā – *D. Martin* un *T. Maxian Rusche*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 15. septembra tiesas sēdē,

* * Tiesvedības valoda – vācu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 7. panta pirmo daļu 1980. gada 19. septembra Lēmumā Nr. 1/80 par asociācijas izveidi (turpmāk tekstā – "Lēmums Nr. 1/80"), kas ir pievienots Līgumam, ar kuru tiek izveidota asociācija starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Turciju, kuru 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras puses, un kurš Kopienas vārdā ir noslēgts un apstiprināts ar Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmumu 64/732/EEK (OV 1964, 217, 3685. lpp.; turpmāk tekstā – "Asociācijas līgums").

2 Šie lūgumi tika iesniegti tiesvedībās starp *Sidika Ucar* (lieta C-508/15) un *Recep Kilic* (lieta C-509/15) un *Land Berlin* (Berlīnes federālā zeme, Vācija) par to, ka *Landesamt für Bürger- und Ordnungsangelegenheiten* (Berlīnes federālās zemes Iedzīvotāju un ārzemnieku lietu pārvalde, Vācija) *Ausländerbehörde Berlin* (Berlīnes Ārzemnieku dienests, turpmāk tekstā – "Ārzemnieku dienests") ir noraidījis viņu attiecīgos pieteikumus par uzturēšanās atļauju Vācijā pagarināšanu, un attiecībā uz *R. Kilic* par Ārzemnieku dienesta lēmumu, ar kuru turklāt ir izdots rīkojums par viņa izraidīšanu no šīs dalībvalsts teritorijas.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Asociācijas līgums

3 No Asociācijas līguma 2. panta 1. punkta izriet, ka tā mērķis ir veicināt līgumslēdzēju pušu savstarpējo tirdzniecības un ekonomisko attiecību nostiprināšanu un līdzsvaru, pilnībā ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt Turcijas ekonomikas paātrinātu attīstību un paaugstināt Turcijas tautas nodarbinātības līmeni un dzīves apstākļus.

4 Šim nolūkam Asociācijas līgums paredz sagatavošanās posmu, lai Turcijas Republika ar Kopienas palīdzību varētu nostiprināt ekonomiku (3. pants), pārejas posmu, kura laikā ir paredzēts pakāpeniski panākt muitas savienības izveidošanu un ekonomikas politiku tuvināšanu (4. pants), un noslēguma posmu, kas balstās uz muitas savienību un ietver līgumslēdzēju pušu ekonomikas politiku pastiprinātu koordinēšanu (5. pants).

5 Saskaņā ar Asociācijas līguma 12. pantu, kas ietverts tā II sadaļā "Pārejas posma īstenošana":

"Līgumslēdzējas puses vienojas iedvesmoties no [LESD 45., 46. un 47. panta], lai pakāpeniski savā starpā ieviestu darba ņēmēju brīvu pārvietošanos."

Papildprotokols

6 Papildprotokola, kurš tika parakstīts Briselē 1970. gada 23. novembrī un kurš Kopienas vārdā tika noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1972. gada 19. decembra Regulu (EEK) Nr. 2760/72 (OV 1972, L 293, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Papildprotokols"), 1. pantā ir noteikti nosacījumi, noteikumi un grafiks, saskaņā ar ko īstenojams pārejas periods, kas paredzēts Asociācijas līguma 4. pantā.

7 Saskaņā ar Papildprotokola 62. pantu tas ir neatņemama šī līguma sastāvdaļa.

8 Papildprotokols ietver II sadaļu ar nosaukumu "Personu un pakalpojumu kustība", kuras I nodaļa ir veltīta darba ņēmējiem.

9 Papildprotokola 36. pantā, kas ietverts šajā I nodaļā, ir paredzēts, ka darba ņēmēju brīva pārvietošanās starp Kopienas dalībvalstīm un Turciju tiks īstenota pakāpeniski saskaņā ar Asociācijas līguma 12. pantā noteiktajiem principiem, sākot no otrā līdz divdesmit otrā gada beigām no minētā līguma stāšanās spēkā, Asociācijas padomei nosakot šim nolūkam vajadzīgos īpašos noteikumus.

Lēmums Nr. 1/80

10 1980. gada 19. septembrī Asociācijas padome pieņēma Lēmumu Nr. 1/80. Šī lēmuma 6., 7. un 14. pants ir ietverti tā II nodaļas "Sociālie noteikumi" I iedaļā, kas attiecas uz jautājumiem saistībā ar darba ņēmēju nodarbinātību un brīvu pārvietošanos.

11 Šī lēmuma 6. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Ievērojot 7. panta noteikumus par ģimenes locekļu brīvu pieeju darba tirgum, darba ņēmējam – Turcijas pilsonim, kurš ir likumīgi nodarbināts dalībvalsts darba tirgū:

— pēc viena likumīgi nostrādāta darba gada ir tiesības [šajā dalībvalstī] pagarināt darba atļauju pie tā paša darba devēja, ja viņam ir brīva darba vieta;

— pēc trīs likumīgi nostrādātiem darba gadiem un ievērojot prioritāti, kas piešķirama Kopienas dalībvalstu darba ņēmējiem, ir tiesības šajā dalībvalstī pieņemt darba piedāvājumu līdzīgam darbam pie cita darba devēja pēc savas izvēles, ja šis piedāvājums izteikts parastos apstākļos un reģistrēts šīs dalībvalsts nodarbinātības dienestos;

— pēc četriem likumīgi nostrādātiem darba gadiem šajā dalībvalstī ir brīva pieeja jebkuram atalgotam darbam pēc paša izvēles."

12 Šī paša lēmuma 7. panta pirmajā daļā noteikts:

"Dalībvalstī likumīgi nodarbināta darba ņēmēja, kas ir Turcijas pilsonis, ģimenes locekļiem, kuri saņēmuši atļauju viņam pievienoties:

— ir tiesības atsaukties uz jebkuru darba piedāvājumu, ievērojot Kopienas dalībvalstu darba ņēmējiem piešķirto priekšrocību, ja viņi šajā valstī pastāvīgi dzīvo vismaz trīs gadus;

— ir brīva pieeja jebkuram algotam darbam pēc to izvēles, ja vien tie šajā valstī likumīgi ir nodzīvojuši vismaz piecus gadus."

13 Lēmuma Nr. 1/80 14. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šīs iedaļas noteikumi ir piemērojami, ievērojot ierobežojumus, kas pamatoti ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības un veselības aizsardzības apsvērumiem."

Vācijas tiesību akti

14 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-509/15 izriet, ka uzturēšanās atļaujas Vācijas teritorijā izsniegšanu 1997. gada maijā un šīs atļaujas pagarināšanu 1999. gada aprīlī reglamentēja, pirmkārt, 1990. gada 9. jūlija *Gesetz über die Einreise und den Aufenthalt von Ausländern im Bundesgebiet* (Likums par ārzemnieku ieceļošanu un uzturēšanos Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā, *BGB1.*

1990 I, 1354. lpp.; turpmāk tekstā – "*AuslG*"), tā 1997. gada 29. oktobra redakcijā (*BGBl*. 1997 I, 2584. lpp.) un, otrkārt, *Verordnung zur Durchführung des Ausländergesetzes* (Nolikums par *AuslG* piemērošanu).

15 Atbilstoši *AuslG* 7. panta 2. punktam tā 1997. gada 29. oktobra redakcijā:

"Uzturēšanās atļauju principā atsaka, ja:

[..]

2. ārzemnieks nevar nodrošināt sev pietiekamus iztikas līdzekļus [..] no nodarbinātības, personiskā īpašuma vai citiem personiskajiem līdzekļiem [..]."

16 *AuslG* 17. pantā "Ģimenes atkalapvienošanās ar ārzemniekiem" tā 1997. gada 29. oktobra redakcijā bija paredzēts:

"(1) Laulības un ģimenes aizsardzībai saskaņā ar [*Grundgesetz* (Pamatlikuma)] 6. pantu uzturēšanās atļauja ārzemnieka ģimenes loceklim, kas ir ārzemnieks, var tikt izsniegta un pagarināta ģimenes kopdzīves veidošanai un saglabāšanai Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā.

(2) Uzturēšanās atļauja 1. punktā norādītajam mērķim var tikt izsniegta tikai tad, ja:

1. ārzemniekam ir izsniegta uzturēšanās atļauja vai ir piešķirtas uzturēšanās tiesības;

2. viņa rīcībā ir pietiekami liela dzīvojamā platība un

3. ārzemnieka nodarbinātība, viņa īpašums vai citi personiskie līdzekļi nodrošina ģimenes loceklim pietiekamus iztikas līdzekļus; lai novērstu īpaši smagus apstākļus, uzturēšanās atļauju var izsniegt, ja pietiekamus iztikas līdzekļus ģimenei nodrošina tāda ģimenes locekļa nodarbinātība, kurš likumīgi vai ar valsts iestāžu akceptu uzturas Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā, vai arī to nodrošina ģimenes loceklis apgādnieks."

17 Saskaņā ar *AuslG* 96. panta 4. punktu tā 1997. gada 29. oktobra redakcijā Turcijas valstspiederīgajiem, kas nav sasnieguši 16 gadu vecumu, kuri pirms 1997. gada 15. janvāra bija atbrīvoti no prasības saņemt uzturēšanās atļauju un likumīgi uzturas Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā, atkāpjoties no 17. panta 2. punkta 2. un 3. apakšpunkta un 8. panta 1. punkta 1. un 2. apakšpunkta, izsniedz uzturēšanās atļauju atbilstoši 17. panta 1. punkta noteikumiem.

18 Atbilstoši Nolikuma par *AuslG* piemērošanu 28. panta 4. punktam Turcijas valstspiederīgajiem, kas nav sasnieguši 16 gadu vecumu, kuriem ir attiecīgās valsts izsniegta pilsoņa pase vai par pasi aizstājošu dokumentu atzīts bērna ceļošanas dokuments, līdz 1998. gada 30. jūnijam atbilstoši normatīvajiem aktiem izsniedz uzturēšanās atļauju, ja viņi ir likumīgi ieceļojuši, kopš tā brīža likumīgi uzturas Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā, vismaz vienam vecākam ir izsniegta uzturēšanās atļauja un ir izpildīts dzīvesvietas reģistrēšanas vai deklarēšanas pienākums.

19 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-508/15 izriet, ka uzturēšanās atļaujas izsniegšana 2001. gada novembrī un 2002. un 2004. gadā iesniegtie pieteikumi par šīs atļaujas pagarināšanu bija reglamentēti *AuslG* tiesību normās, kas grozītas ar 2001. gada 16. februāra likumu (*BGBl.* 2001 I, 266. lpp.) un 2002. gada 9. janvāra likumu (*BGBl.* 2002 I, 361. lpp.). *AuslG* 18. pantā "Laulāto atkalapvienošanās" ar šiem grozījumiem bija paredzēts:

"(1) Ārzemnieka laulātajam saskaņā ar 17. panta noteikumiem izsniedz uzturēšanās atļauju, ja ārzemniekam:

[..]

3. ir izsniegta uzturēšanās atļauja, laulība ir bijusi noslēgta jau pirms ārzemnieka ieceļošanas un viņš to ir norādījis, pirmoreiz iesniedzot pieteikumu par uzturēšanās atļaujas izsniegšanu [..];

[..].

(2) Uzturēšanās atļauju var izsniegt, atkāpjoties no 1. punkta 3. apakšpunkta noteikumiem."

20 Visbeidzot no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecībā uz pamatlietām izriet, ka valsts tiesību normas, kurās ir reglamentēta uzturēšanās atļaujas pagarināšana 2006. gadā, no Asociācijas līguma izrietošas uzturēšanās atļaujas izsniegšana, kā arī izraidīšana, bija 2004. gada 30. jūlija *Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet* (Likums par ārzemnieku uzturēšanos, nodarbinātību un integrāciju Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā, *BGBl.* 2004 I, 1950. lpp.) kā arī šī paša likuma redakcija, kas publicēta 2008. gada 25. februārī (*BGBl.* 2008 I, 162. lpp.; turpmāk tekstā – "*AufenthG*").

21 *AufenthG* 4. panta 5. punktā bija noteikts:

"Ārzemniekam, kuram saskaņā ar [Asociācijas līgumu] ir uzturēšanās tiesības, ir jāpierāda šādu tiesību esamība, iesniedzot pierādījumus par to, ka viņam ir uzturēšanās atļauja, ja viņam nav ne atļaujas veikt uzņēmējdarbību Savienībā, ne arī pastāvīgās uzturēšanās atļaujas. Uzturēšanās atļauja tiek piešķirta, pamatojoties uz pieteikumu."

22 *AufenthG* 5. panta "Vispārējie izsniegšanas nosacījumi" redakcija bija šāda:

(1) Uzturēšanās atļaujas izsniegšana parasti paredz, ka

1. ir nodrošināti pietiekami iztikas līdzekļi

[..]."

23 *AufenthG* 8. pantā "Uzturēšanās atļaujas pagarināšana" bija paredzēts:

"(1) Uzturēšanās atļaujas pagarināšanai ir piemērojami tie paši noteikumi, kas tās izsniegšanai.

[..]"

24 Atbilstoši *AufenthG* 11. panta 1. punktam:

"Ārzemnieks, kurš ir ticis izraidīts, izraidīts atpakaļ vai nogādāts atpakaļ līdz robežai, nedrīkst atkārtoti ieceļot Vācijas Federatīvajā Republikā un uzturēties tajā. Viņam netiek izsniegta uzturēšanās atļauja arī tad, ja saskaņā ar šo likumu ir izpildīti tiesību [saņemt šo atļauju] nosacījumi [..]."

25 *AufenthG* 27. pantā, kurš attiecas uz ģimenes atkalapvienošanās principu, bija paredzēts:

"(1) Uzturēšanās atļauja ārzemnieku ģimenes locekļiem (ģimenes atkalapvienošanās) Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā laulības un ģimenes aizsardzībai saskaņā ar [*Grundgesetz* (Pamatlikuma)] 6. pantu tiek izsniegta un pagarināta ģimenes kopdzīves veidošanai un saglabāšanai.

[..]"

26 *AufenthG* 30. pantā "Laulāto atkalapvienošanās" bija paredzēts:

"(1) Ārzemnieka laulātajam uzturēšanās atļauja ir jāizsniedz, ja ārzemniekam

1. ir izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja.

[..]"

27 Atbilstoši *AufenthG* 53. pantam:

"Ārzemniekam tiek piemērota izraidīšana, ja viņš:

1. ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir bijis notiesāts par vienu vai vairākiem tīši izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, par ko viņam piespriests brīvības atņemšanas sods vai sods, kurš izciešams jauniešu labošanas iestādēs, vismaz uz trīs gadiem, vai ja viņš piecu gadu laikposmā ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir bijis notiesāts par tīši izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, par ko viņam piespriesti brīvības atņemšanas sodi vai sodi, kuri izciešami jauniešu labošanas iestādēs, kopumā vismaz uz trīs gadiem, vai ja viņa pēdējās galīgās notiesāšanas laikā ticis nolemts piemērot preventīvu ieslodzījumu;

2. ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir bijis notiesāts par tīši izdarītu un Likumā par narkotiskajām vielām [..] paredzētu noziedzīgu nodarījumu ar sodu, kas izciešams jauniešu labošanas iestādē, vismaz uz diviem gadiem vai ar brīvības atņemšanas sodu un ja sods nav bijis nosacīts ar pārbaudes laiku [..]."

28 Saskaņā ar *AufenthG* 55. pantā noteikts:

"(1) Ārzemnieku var izraidīt, ja viņa uzturēšanās apdraud sabiedrisko kārtību un valsts drošību vai citas svarīgas Vācijas Federatīvās Republikas intereses.

(2) Ārzemnieku saskaņā ar 1. punkta noteikumiem izraida, ja viņš:

[..]

2. ir atkārtoti un nopietni pārkāpis tiesību normas vai tiesu vai administratīvos lēmumus vai rīkojumus [..]."

Pamattiesvedība un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-508/15

29 *S. Ucar* ir Turcijas valstspiederīgā, kura 1977. gadā apprecējās ar *Ö. Ucar*, kurš arī ir Turcijas valstspiederīgais. Laulātie dzīvoja Turcijā. Laikposmā no 1978. gada līdz 1986. gadam šajā laulībā ir piedzimuši četri bērni. 1991. gadā laulība tika šķirta.

30 Tajā pašā gadā *Ö. Ucar* apprecējās ar Vācijas valstspiederīgo, ar kuru viņš no tā brīža dzīvoja Vācijā. 1996. gadā šīs dalībvalsts iestādes viņam izsniedza uzturēšanās atļauju uz nenoteiktu laiku. 1999. gadā laulība tika šķirta.

31 2000. gada septembrī *S. Ucar* atkārtoti salaulājās ar savu bijušo laulāto *Ö. Ucar*. 2001. gada novembrī *S. Ucar* kopā ar pāra pēdējo kopīgo bērnu ieceļoja Vācijas teritorijā ar vīzu ģimenes atkalapvienošanās nolūkā ar viņas laulāto. Ārzemnieku dienests 2001. gada 27. novembrī viņai kā laulātajai izsniedza uzturēšanās atļauju ar derīguma termiņu līdz 2002. gada 26. novembrim. Šajā laikā *Ö. Ucar* kopš 2000. gada maija bija nodarbināts par algotu maiznieks. 2001. gada beigās *Ö. Ucar* izbeidza darba tiesiskās attiecības un no 2002. gada sākuma strādāja kā pašnodarbinātais.

32 Saistībā ar uzturēšanās atļaujas pagarināšanas procedūru *S. Ucar* pietiekamu iztikas līdzekļu pierādījumu sakarā norādīja uz vīra ienākumiem no uzņēmējdarbības. Viņas uzturēšanās atļauja vispirms tika pagarināta 2002. gada 28. novembrī par diviem gadiem un pēc tam vēlreiz no 2004. gada 29. novembra līdz 2006. gada 28. novembrim, joprojām pamatojoties uz pierādījumiem par ienākumiem no viņas laulātā uzņēmējdarbības. 2005. gada oktobrī *Ö. Ucar* beidza savu darbību kā pašnodarbinātais un pēc tam no jauna atkal strādāja algotu darbu par maiznieku, veicot šo darbību nepārtraukti laikposmā no 2005. gada 1. novembra līdz 2011. gada decembrim).

33 2006. gada 21. novembrī Ārzemnieku dienests *S. Ucar* izsniedza prasītājai uzturēšanās atļauju ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, norādot, ka viņas vīrs kopš 2005. gada novembra atkal ir nodarbināts par algotu darba ņēmēju. Vēlāk uzturēšanās atļauja tika vairākas reizes pagarināta, pēdējo reizi – līdz 2013. gada 12. decembrim.

34 2013. gada 16. augustā *S. Ucar* iesniedza pieteikumu saskaņā ar *AufenthG* 4. panta 5. punktu izsniegt viņai uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz uzturēšanās tiesībām atbilstoši Asociācijas līgumam. Pamatojumam viņa norādīja, ka, ņemot vērā viņas laulātā kā algota darbinieka nepārtraukto nodarbinātību no 2005. gada novembra, viņa izpildot Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas nosacījumus.

35 Ar 2014. gada 6. maija lēmumu Ārzemnieku dienests noraidīja pieteikumu no jauna pagarināt *S. Ucar* kā laulātajai piešķirto uzturēšanās atļauju, jo prasītājai neesot nodrošināti pietiekami iztikas līdzekļi. Turklāt, uzskatot, ka prasītāja neesot ieguvusi uzturēšanās tiesības atbilstoši Asociācijas līgumam, Ārzemnieku dienests *S. Ucar* neesot izsniedzis arī uzturēšanās atļauju atbilstoši *AufenthG* 4. panta 5. punktam, lasot to kopā ar Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmo daļu.

36 Ārzemnieku dienesta ieskatā, lai iegūtu uzturēšanās tiesības, pamatojoties uz šīm tiesību normām, ir nepieciešams, pirmkārt, ka ģimenes loceklis, pie kura paredzēts pārcelties, būtu likumīgi nodarbināts kā darba ņēmējs vietējā darba tirgū jau tad, kad pirmo reizi tiek piešķirta uzturēšanās atļauja ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, un, otrkārt, ka pirmo trīs gadu laikā pēc minētās uzturēšanās atļaujas izsniegšanas ģimenes loceklim, pie kura paredzēts pārcelties, jāsaglabā savs algota darba ņēmēja statuss. Līdz ar to šajā ziņā neesot pietiekami, ka ģimenes loceklis, pie kura paredzēts pārcelties, algota darba ņēmēja statusu iegūtu vēlākā laikposmā un saglabātu šo statusu trīs gadus. Visbeidzot Ārzemnieku dienests uzskatīja, ka uzturēšanās atļaujas pagarināšana nevar tikt pielīdzināta Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļā minētajai atļaujai pievienoties darba ņēmējam, jo *S. Ucar* ieceļošanas brīdī Vācijas teritorijā 2001. gadā viņam jau tika atļauts atkalapvienoties ar savu laulāto kā Turcijas izcelsmes darba ņēmējam.

37 *S. Ucar* cēla prasību par Ārzemnieku dienesta 2014. gada 6. maija lēmumu iesniedzējtiesā *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija).

38 Minētās prasības ietvaros iesniedzējtiesa šaubās par Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas piemērojamību.

39 Šādos apstākļos *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas pirmais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka pamatnosacījumi ir izpildīti arī tādā gadījumā, ja pirms laikposma, kad Turcijas izcelsmes darba ņēmēja, kurš ir likumīgi nodarbināts darba tirgū, ģimenes loceklis pie viņa likumīgi ir nodzīvojis trīs gadus, ir bijis laikposms, kurā darba ņēmējs, kam ir tiesības uz apvienošanos, bija atstājis dalībvalsts legālo darba tirgu pēc tam, kad ģimenes loceklim ir tikusi izsniegta atļauja viņam pievienoties saskaņā ar šo tiesību normu?

2) Vai Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka uzturēšanās atļaujas pagarināšana ir pielīdzināma šajā tiesību normā paredzētajai atļaujai pievienoties Turcijas izcelsmes darba ņēmējam, kurš ir likumīgi nodarbināts darba tirgū, ja attiecīgais ģimenes loceklis nepārtraukti dzīvo kopā ar Turcijas izcelsmes darba ņēmēju, kopš ir saņēmis atļauju viņam pievienoties šīs tiesību normas izpratnē, bet šis darba ņēmējs pēc tam, kad uz laiku ir bijis atstājis dalībvalsts legālo darba tirgu, tikai uzturēšanās atļaujas pagarināšanas brīdī atkal ir likumīgi nodarbināts dalībvalstī?"

Lieta C-509/15

40 *R. Kilic* ir Turcijas valstspiederīgais un dzimis 1993. gada 11. novembrī Turcijā, laikā, kad viņa vecāki, Turcijas valstspiederīgie, kuri jau toreiz dzīvoja Vācijā, tur atradās atvaļinājumā. 1994. gada 16. aprīlī viņš ieceļoja Vācijā. Šajā laikā viņa tēvs jau ilgāk par gadu bija bezdarbnieks. *R. Kilic* māte, kura viņu pēc laulāto šķiršanās, proti, 1996. gada maijā, viena pati audzināja līdz 14 gadu vecumam, nebija likumīgi nodarbināta darba ņēmēja. Pēc 1997. gada janvārī ieviestā pienākuma saņemt uzturēšanās atļauju visiem Turcijas valstspiederīgajiem, kas jaunāki par 16 gadiem, *R. Kilic* 1997. gada 5. maijā tika izsniegta uzturēšanās atļauja ar derīguma termiņu līdz 1999. gada 5. maijam. 1998. gada 30. jūnijā viņa māte sāka strādāt kā darba ņēmēja un turpināja strādāt gandrīz nepārtraukti katrā ziņā līdz 2003. gada aprīlim, kad sākās vairākus gadus ilgs pārtraukums grūtniecības un bērna kopšanas laikposma dēļ.

41 1999. gada 23. aprīlī Ārzemnieku dienests *R. Kilic* uzturēšanās atļauju pagarināja par vienu gadu. Ir jānorāda, ka šajā ziņā tika iesniegta viņa mātes darba devēja izziņa. Tomēr Vācijas iestādes veica arī piezīmi, ka māte saņēma sociālo pabalstu, kas atbilstoši toreizējai tiesiskajai situācijai tomēr neliedza pagarināt *R. Kilic* uzturēšanās atļauju. Pēc tam šī uzturēšanās atļauja vairākkārt tika pagarināta uz noteiktu laiku, pēdējoreiz – līdz 2011. gada 10. novembrim. Kopš tā laika *R. Kilic* tika izsniegti pagaidu uzturēšanās dokumenti.

42 *R. Kilic* vairākkārt ir veicis krimināLsodāmus pārkāpumus. Pēdējo reizi ar *Amtsgericht Tiergarten* (Tīrgartenes pirmās instances tiesa, Vācija) 2013. gada 11. jūnija spriedumu viņam par narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu tirdzniecību organizētā grupā piesprieda brīvības atņemšanu uz trim gadiem un trim mēnešiem, sodu izciešot jauniešu labošanas iestādē. Šajā spriedumā tika ņemtas vērā vairākas iepriekšējās sodāmības, tostarp par miesas bojājumu nodarīšanu, draudiem, izspiešanu organizētā grupā laupīšanas nolūkā, neatļautu izsekošanu un mantas bojāšanu.

43 Pirms šiem laikposmiem *R. Kilic* skolas gaitas norisinājās haotiski, tomēr 2011. gada 17. jūnijā, esot apcietinājumā, viņš ieguva paplašināto pamatskolas atestātu.

44 Ar 2014. gada 24. jūlija lēmumu Ārzemnieku dienests, pirmkārt, noraidīja *R. Kilic* pieteikumu pagarināt uzturēšanās atļauju un, otrkārt, pamatojoties uz *AufenthG* 53. panta 1. un 2. punktu un 55. pantu, izdeva rīkojumu izraidīt viņu no Vācijas teritorijas.

45 Ārzemnieku dienesta ieskatā, uz *R. Kilic* neattiecoties Asociācijas līgumā garantētās tiesību uz uzturēšanos. *R. Kilic* neesot ieguvis nekādas tiesības, kas izriet no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta, jo viņa vecāki pirmo trīs gadu laikā pēc viņa ieceļošanas Vācijas teritorijā nebija likumīgi nodarbināti darba ņēmēji.

46 Turklāt, uzskatot, pirmkārt, ka, ņemot vērā jau izdarīto smago noziedzīgo nodarījumu atkārtoto skaitu, pastāv risks, ka arī nākotnē viņš izdarīs citas sodāmas darbības un, otrkārt, ka viņš rada būtiskus draudus svarīgām sabiedrības pamatinteresēm, Ārzemnieku dienests nosprieda, ka nopietnu valsts drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ ir izdodams rīkojums par *R. Kilic* izraidīšanu. Šī dienesta ieskatā, pēc faktisko un juridisko apstākļu izvērtējuma šāds pasākums ir attaisnots, jo sabiedrības intereses ir būtiski svarīgākas par *R. Kilic* nelielajām personiskajām interesēm saglabāt personiskās saites, kas viņam ir ar Vācijas Federatīvo Republiku, un viņa ieinteresētību arī turpmāk uzturēties šīs dalībvalsts teritorijā.

47 *R. Kilic*, kurš no apcietinājuma tika atbrīvots 2015. gada 27. maijā, 2014. gada 1. septembrī iesniedza prasību par šo Ārzemnieku dienesta 2014. gada 24. jūlija lēmumu iesniedzējtiesā, norādot, ka esot ieguvis uzturēšanās tiesības atbilstoši Lēmuma Nr. 1/80 7. pantam, jo viņa māte kopš 1998. gada 30. jūnija vairāk nekā trīs gadus esot bijusi likumīgi nodarbināta darba ņēmēja. Tādēļ, *R. Kilic* ieskatā, veicot pastāvošo interešu izvērtējumu, neesot pietiekami ņemtas vērā viņa tiesības uz aizsardzību pret izraidīšanu, kas izriet no šī lēmuma 14. panta.

48 Šādos apstākļos *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai atkalapvienošanās atļauja Lēmuma Nr. 1/80 7. panta izpratnē ir saskatāma tanī apstāklī, ka ģimenes loceklim pēc atļaujas ģimenes atkalapvienošanās nolūkā pievienoties personām, kurām ir tiesības uz apvienošanos, bet kuras nav likumīgi nodarbinātas darba tirgū, uzturēšanās atļauja tiek pagarināta brīdī, kad persona, kurai ir tiesības uz apvienošanos un pie kuras ģimenes loceklis likumīgi dzīvo, ir kļuvusi par darba ņēmēju?"

49 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2015. gada 27. oktobra rīkojumu lietas C-508/15 un C-509/15 rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma pasludināšanai tika apvienotas.

Par prejudiciāliem jautājumiem

Ievada apsvērumi

50 Izskatāmās apvienotās lietas attiecas uz diviem Turcijas valstspiederīgajiem – *S. Ucar* un *R. Kilic* – kā Vācijā likumīgi uzturošos arī Turcijas valstspiederīgo ģimenes locekļiem, proti, attiecīgi sievu un dēlu, kas ir pārcēlušies uz dzīvi šajā dalībvalstī, kurā tie likumīgi uzturējās vairāk nekā 10 gadus, un kas ir saņēmuši Vācijas iestāžu atteikumu pagarināt viņu uzturēšanās atļaujas.

51 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru sadarbības ar valstu tiesām procedūrā, kas ieviesta ar LESD 267. pantu, Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu tai iztiesāt tās izskatīšanā esošo lietu, un šajā nolūkā Tiesai attiecīgā gadījumā ir jāpārformulē tai uzdotais jautājums (spriedums, 2011. gada 8. decembris, *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-157/10, EU:C:2011:813, 18. punkts).

52 Izskatāmajā lietā, ņemot vērā faktiskos apstākļus, kādi pastāv abās pamatlietās, šķiet, ka pirmais lietas C-508/15 kontekstā uzdotais prejudiciālais jautājums ir nozīmīgs arī lietā C-509/15, jo, lai iesniedzējtiesai sniegtu noderīgu atbildi, kas ļautu tai iztiesāt tās izskatīšanā esošo lietu, ir jāizskata pirmais lietas C-508/15 kontekstā uzdotais jautājums, ņemot vērā abās pamatlietās pastāvošos faktiskos apstākļus.

Par pirmo jautājumu lietā C-508/15

53 Ar pirmo jautājumu lietā C-508/15 iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas pirmais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā tiek piešķirtas uzturēšanās tiesības uzņemošajā dalībvalstī Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes loceklim ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, kuram ir atļauts ieceļot šajā dalībvalstī un kurš no ieceļošanas minētās dalībvalsts teritorijā brīža ir dzīvojis kopā ar šo Turcijas izcelsmes darba ņēmēju, tad, ja trīs gadu laikposms, kurā minētais darba ņēmējs ir bijis likumīgi nodarbināts darba tirgū, nav sekojis tieši pēc attiecīgā ģimenes locekļa ieceļošanas uzņemošās dalībvalsts teritorijā, bet gan vēlāk.

54 Pirmām kārtām ir jāatgādina, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas tiesību normās skaidri, precīzi un bez nosacījumiem ir paredzētas tiesības dalībvalsts darba tirgū likumīgi nodarbināta Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes loceklim, kurš saņēmis atļauju viņam pievienoties, principā pieņemt jebkuru darba piedāvājumu, ja viņš minētajā valstī likumīgi ir nodzīvojis vismaz trīs gadus (pirmais ievilkums), kā arī viņam ir brīva pieeja jebkuram atalgotam darbam pēc savas izvēles tajā dalībvalstī, kuras teritorijā viņš ir likumīgi nodzīvojis vismaz piecus gadus (otrais ievilkums) (spriedums, 1997. gada 17. aprīlis, *Kadiman*, C-351/95, EU:C:1997:205, 27. punkts).

55 Tādējādi atbilstoši šai tiesību normai Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes locekļiem ar atrunu, ka tiek izpildīti šajā normā uzskaitītie nosacījumi, ir atsevišķas tiesības piekļūt uzņemošās dalībvalsts darba tirgum. Šajā ziņā Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka tiesības, kuras ar šī 7. panta pirmo daļu tiek piešķirtas Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes locekļiem saistībā ar nodarbinātību attiecīgajā dalībvalstī, obligāti paredz no tām izrietošu attiecīgās personas uzturēšanās tiesību esamību, jo pretējā gadījumā tiesības uz pieeju darba tirgum un faktisku algota darba veikšanu zaudētu jebkādu iedarbību (spriedums, 2012. gada 19. jūlijs, *Dülger*, C-451/11, EU:C:2012:504, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

56 No šīs tiesību normas formulējuma izriet, ka tajā paredzēto tiesību iegūšanai ir jābūt izpildītiem trijiem iepriekšējiem kumulatīviem nosacījumiem, proti, ka attiecīgajai personai ir jābūt uzņemošās dalībvalsts darba tirgū likumīgi nodarbināta Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes loceklim, ka minētajai personai ir jābūt saņēmušai šīs valsts kompetento iestāžu atļauju pievienoties minētajam darba ņēmējam šajā valstī un ka tā šajā dalībvalstī ir uzturējusies vismaz trīs vai piecus gadus (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 19. jūlijs, *Dülger*, C-451/11, EU:C:2012:504, 29. punkts).

57 Vispirms, runājot par nosacījumu, kas saistīts ar Turcijas izcelsmes darba ņēmēja likumīgu nodarbinātību uzņemošās dalībvalsts darba tirgū, Tiesa ir nospriedusi, ka šis nosacījums ir saistīts ar jēdzienu "likumīgā nodarbinātība darba tirgū", kura piemērojamība ir tādi pati kā tā, kāda šim jēdzienam ir Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punktu kontekstā, proti, tas apzīmē visus darba ņēmējus, kuri izpilda uzņemošās dalībvalsts normatīvo aktu prasības un kuriem tādējādi ir tiesības veikt profesionālu darbību tās teritorijā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2008. gada 18. decembris, *Altun*, C-337/07, EU:C:2008:744, 22., 23. un 28. punkts).

58 Turpinājumā, kas attiecas uz nosacījumu, ka attiecīgajam ģimenes loceklim ir jābūt saņēmušam atļauju pievienoties Turcijas izcelsmes darba ņēmējam, Tiesa ir precizējusi, ka šī nosacījuma mērķis ir izslēgt no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas piemērošanas jomas Turcijas izcelsmes darba ņēmēja

ģimenes locekļus, kas ieradušies uzņemošās dalībvalsts teritorijā un uzturas tajā, pārkāpjot šīs dalībvalsts normatīvo aktu prasības (šajā ziņā skat. spriedumu, 2004. gada 11. novembris, *Cetinkaya*, C-467/02, EU:C:2004:708, 23. punkts).

59 Šajā kontekstā Tiesa ir nospriedusi, ka šī tiesību norma attiecas uz tāda Turcijas valstspiederīgā situāciju, kuram kā uzņemošās dalībvalsts likumīgajam darba tirgum piederoša vai piederējuša darba ņēmēja, kas ir Turcijas valstspiederīgais, ģimenes loceklim ir vai nu atļauts pievienoties minētajam darba ņēmējam ģimenes apvienošanās nolūkā, vai arī kurš ir dzimis un vienmēr dzīvojis šajā valstī (spriedums, 2007. gada 18. jūlijs, *Derin*, C-325/05, EU:C:2007:442, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

60 Visbeidzot attiecībā uz nosacījumu par dzīvesvietu Tiesa ir nospriedusi, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas pirmajā ievilkumā Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes loceklim ir noteikts pienākums dzīvot pie viņa nepārtraukti vismaz trīs gadus (spriedums, 2008. gada 18. decembris, *Altun*, C-337/07, EU:C:2008:744, 30. punkts).

61 No Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka šajās tiesību normās ir prasīts, lai ģimenes atkalapvienošanās, ar ko bija pamatota ģimenes locekļa iebraukšana uzņemošās dalībvalsts teritorijā, zināmu laika posmu izpaužas kā faktiska kopdzīve mājsaimniecībā kopā ar šo darba ņēmēju, un ka tā tam ir jābūt vēl jo vairāk tad, ja pati ieinteresētā persona neatbilst nosacījumiem, lai piekļūtu darba tirgum šajā valstī (skat. it īpaši spriedumu, 2000. gada 16. marts, *Ergat*, C-329/97, EU:C:2000:133, 36. punkts).

62 Šajā ziņā Tiesa ir uzsvērusi, ka, lai saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmo daļu Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes loceklis iegūtu tiesības piekļūt darba tirgum uzņemošajā dalībvalstī, nosacījumam par Turcijas izcelsmes darba ņēmēja piederību likumīgajam darba tirgum ir jābūt izpildītam vismaz trīs gadu kopdzīves laikā (spriedums, 2008. gada 18. decembris, *Altun*, C-337/07, EU:C:2008:744, 37. punkts).

63 Izskatāmajā lietā ir skaidrs, ka gan *S. Ucar*, gan *R. Kilic* ir saņēmuši atļauju pievienoties to attiecīgajiem ģimenes locekļiem, kas visi ir Turcijas valstspiederīgie, uzņemošajā dalībvalstī un ka viņi vienmēr ir dzīvojuši kopā ar attiecīgi to laulāto un māti.

64 Tāpat ir skaidrs, ka *S. Ucar* laulātais un *R. Kilic* māte ir nepārtraukti strādājuši algotu darbu trīs gadus, kas viņu ģimenes locekļiem piešķir Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā paredzētās tiesības, nevis uzreiz pēc pamatlietu prasītāju ieceļošanas uzņemošās dalībvalsts teritorijā, bet vēlāk.

65 Tātad ir jānoskaidro, vai, lai iegūtu uzturēšanās tiesības atbilstoši Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajai daļai, nosacījumam par attiecīgā Turcijas izcelsmes darba ņēmēja likumīgo nodarbinātību darba tirgū obligāti ir jābūt izpildītam gan attiecīgā ģimenes locekļa ieceļošanas uzņemošajā dalībvalstī brīdī, gan trīs gadus vai piecus gadus tieši pēc šī datuma, kā to uzskatīja Ārzemnieku dienests un ko norādīja Vācijas valdība.

66 Pirmkārt, ir jāuzsver, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā šāds nosacījums nav skaidri paredzēts.

67 Otrkārt, Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā daļa ir interpretējama, ņemot vērā šīs tiesību normas mērķi un tas ieviesto sistēmu.

68 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā paredzēto tiesību pakāpeniskai iegūšanai ir divējāds mērķis. Sākumā, pirms ir beidzies sākotnējais trīs gadu laikposms, minētās tiesību normas mērķis ir dot iespēju emigrējušā darba ņēmēja ģimenes locekļiem apmesties pie viņa, lai tādējādi, izmantojot ģimenes atkalapvienošanos, radītu labvēlīgākus apstākļus uzņemošajā dalībvalstī jau likumīgi integrēta darba ņēmēja, Turcijas valstspiederīgā, darbam un dzīvei. Pēc tam minētās normas mērķis ir pastiprināt emigrējušā darba ņēmēja, Turcijas valstspiederīgā, ģimenes ilgtspējīgu integrāciju uzņemošajā dalībvalstī, pēc trīs gadu likumīgas uzturēšanās šīs dalībvalsts teritorijā

attiecīgajam ģimenes loceklim piešķirot iespēju pašam piekļūt darba tirgum. Tādējādi galvenais īstenojamais mērķis ir nostiprināt minētā ģimenes locekļa, kurš šajā posmā jau ir likumīgi integrējies uzņemošajā dalībvalstī, situāciju, dodot viņam iespēju pašam pelnīt attiecīgajā valstī un attiecīgi izveidot tajā no emigrējušā darba ņēmēja neatkarīgu situāciju (spriedums, 2012. gada 19. jūlijs, *Dülger*, C-451/11, EU:C:2012:504, 38.–40. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

69 Turklāt, ņemot vērā Lēmuma Nr. 1/80 vispārējo mērķi, kas ir sociālajā jomā uzlabot noteikumus, kuri ir piemērojami Turcijas izcelsmes darba ņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem, lai pakāpeniski īstenotu brīvu pārvietošanos, sistēma, kas ieviesta konkrēti ar tā paša lēmuma 7. panta pirmo daļu, ir vērsta uz to, lai izveidotu labvēlīgus apstākļus ģimenes atkalapvienošanai uzņemošajā dalībvalstī (spriedums, 2012. gada 29. marts, *Kahveci*, C-7/10 un C-9/10, EU:C:2012:180, 34. punkts).

70 Tāda Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas pirmā ievilkuma interpretācija, kādu piedāvāja Vācijas valdība un saskaņā ar kuru tādos apstākļos kā pamatlietā aplūkotajos vienīgi tādēļ, ka trīs gadu laikposms, kurā attiecīgais Turcijas izcelsmes darba ņēmējs nepārtraukti ir strādājis algotu darbu, nav bijis uzreiz pēc ģimenes atkalapvienošanās brīža, tādi Turcijas valstspiederīgie kā *S. Ucar* vai *R. Kilic* nevar atsaukties uz tiesībām, kuras ir piešķirtas šajā tiesību normā, ņemot vērā šīs tiesību normas mērķi, ir pārāk ierobežojoša.

71 Turklāt ir jānorāda, ka attiecīgajiem ģimenes locekļiem, kas neatbilst Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, nekādā gadījumā nebūtu tiesību piekļūt uzņemošās dalībvalsts darba tirgum, kā rezultātā tie nevarētu nostiprināt viņu stāvokli šajā dalībvalstī, un tas tā būtu pat tad, ja viņi tajā būtu likumīgi uzturējušies daudzus gadus, tajā principā būtu labi integrējušies un dzīvojuši kopā ar Turcijas valstspiederīgo kopš viņu ieceļošanas uzņemošajā dalībvalstī, turklāt laikposmā, kurā šis valstspiederīgais ir nepārtraukti strādājis algotu darbu vismaz trīs vai piecus gadus, kas neatbilst Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas mērķim.

72 Tomēr nekas nedz pēdējās minētās tiesību normas formulējumā, nedz vispārēji Lēmumā Nr. 1/80 neļauj uzskatīt, ka šī lēmuma autoru nodoms būtu bijis liegt tik lielai Turcijas izcelsmes darba ņēmēju ģimenes locekļu grupai šī lēmuma 7. panta pirmajā daļā paredzētās tiesības.

73 Turklāt ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru to tiesību izmantošana, kas Turcijas valstspiederīgajiem ir saskaņā ar Lēmumu Nr. 1/80, nav pakļauta nevienam nosacījumam, kas attiecas uz iemeslu, kura dēļ tiesības iebraukt un uzturēties viņiem sākotnēji tika piešķirtas uzņemošajā dalībvalstī (spriedums, 2008. gada 18. decembris, *Altun*, C-337/07, EU:C:2008:744, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

74 Šajā kontekstā Tiesa ir jau nospriedusi, ka Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punkts attiecas uz tādiem Turcijas valstspiederīgajiem, kam ir darba ņēmēju statuss uzņemošajā dalībvalstī, tomēr nepieprasot, lai viņi Savienībā būtu ieradušies kā darba ņēmēji, tādējādi viņi šo statusu var būt ieguvuši pēc ierašanās Savienībā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2008. gada 24. janvāris, *Payir* u.c., C-294/06, EU:C:2008:36, 38. punkts).

75 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka, lai attiecīgais Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes loceklis iegūtu uzturēšanās tiesības atbilstoši Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajai daļai, nosacījumam par šī Turcijas izcelsmes darba ņēmēja likumīgo nodarbinātību darba tirgū nav obligāti jābūt izpildītam attiecīgā ģimenes locekļa ieceļošanas uzņemošajā dalībvalstī brīdī un trīs gadus vai piecus gadus tieši pēc šī datuma.

76 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu lietā C-508/15 ir jāatbild, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas pirmais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā tiek piešķirtas uzturēšanās tiesības uzņemošajā dalībvalstī Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes loceklim ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, kuram ir atļauts ieceļot šajā dalībvalstī un kurš no ieceļošanas brīža minētās dalībvalsts teritorijā ir dzīvojis kopā ar šo Turcijas izcelsmes darba

ņēmēju, pat tad, ja vismaz trīs gadu laikposms, kurā minētais darba ņēmējs ir bijis likumīgi nodarbināts darba tirgū, nav sekojis tieši pēc attiecīgā ģimenes locekļa ieceļošanas uzņemošās dalībvalsts teritorijā, bet gan vēlāk.

Par otro jautājumu lietā C-508/15 un jautājumu lietā C-509/15

77 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu lietā C-508/15, nav jāatbild nedz uz otro jautājumu šajā lietā, nedz uz jautājumu lietā C-509/15.

Par tiesāšanās izdevumiem

78 Attiecībā uz pamatlietu pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 1980. gada 19. septembra Lēmuma Nr. 1/80 par asociācijas izveidi 7. panta pirmās daļas pirmais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā tiek piešķirtas uzturēšanās tiesības uzņemošajā dalībvalstī Turcijas izcelsmes darba ņēmēja ģimenes loceklim ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, kuram ir atļauts ieceļot šajā dalībvalstī un kurš no ieceļošanas brīža minētās dalībvalsts teritorijā ir dzīvojis kopā ar šo Turcijas izcelsmes darba ņēmēju, pat tad, ja vismaz trīs gadu laikposms, kurā minētais darba ņēmējs ir bijis likumīgi nodarbināts darba tirgū, nav sekojis tieši pēc attiecīgā ģimenes locekļa ieceļošanas uzņemošās dalībvalsts teritorijā, bet gan vēlāk.

[Paraksti]